

Curso 2023/2024

Programación do Departamento de Orientación

IES Armando Cotarelo Valledor

Índice

1.	MARCO TEÓRICO-PRÁCTICO	3
2.	DATOS DE IDENTIFICACIÓN DO DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN	4
3.	CONTEXTUALIZACIÓN	6
4.	IDENTIFICACIÓN DE NECESIDADES	8
5.	ACTUACIÓNS	10
	AACCIÓN TUTORIAL	19
	A ORIENTACIÓN ACADÉMICA E PROFESIONAL.....	20
6.	ESTRATEGIAS METODOLÓXICAS	21
7.	CRITERIOS DE AVALIACIÓN.....	23
	ANEXO I.- PROGRAMA DE HABILIDADES E COMPETENCIAS SOCIAIS....	25
	ANEXO II.- PROGRAMACIÓN PT	29

1. MARCO TEÓRICO-PRÁCTICO

Dende a aprobación da Lei Orgánica 1/1990 de Ordenación Xeral do Sistema Educativo, actualmente derogada, a orientación pasa a formar parte dos principios fundamentais da educación e parte ineludible da actividade docente ordinaria. Esta concepción da orientación educativa como un principio e un dereito mantense vixente na lei que actualmente rexe o noso sistema educativo: a Lei Orgánica 2/2006 de Educación.

Hai que destacar tamén a lexislación que regula o labor profesional da orientación como son o Decreto 120/1998 polo que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia, a Orde do 24 de xullo de 1998 pola que se establece a organización e funcionamento da orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia e as diferentes circulares de orientación entre as que podemos destacar a Circular 10/2010 pola que se ditan instrucións para coordinar as actuacións e establecer as accións prioritarias dos servizos de orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia. Ademais temos que sinalar o Decreto 229/2021 polo que se regula a atención á diversidade do alumnado da Comunidade Autónoma de Galicia e a Orde do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve dito decreto.

Así mesmo, para o noso desenvolvemento profesional, teremos en conta á lexislación que regula as ensinanzas da ESO e do BAC para este curso académico e que son as que seguen: Decreto 156/2022 polo que se establecen a ordenación e o currículo da ESO na Comunidade Autónoma de Galicia, Decreto 157/2022 polo que se establecen a ordenación e o currículo de Bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia e a Resolución de 6 de xuño de 2023 pola que se dictan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso 2023/2024.

Tamén, posto que no noso centro educativo impártense ensinanzas de formación profesional, debemos ter en conta a lexislación que regula ditas ensinanzas: Decreto 107/2014 polo que se regulan aspectos específicos da formación profesional básica das ensinanzas de formación profesional do

sistema educativo en Galicia e se establecen vinte e un currículos de títulos profesionais básicos; Decreto 114/2010 polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia; Orde do 13 de xullo de 2015 pola que se regulan as ensinanzas de formación profesional básica na Comunidade Autónoma de Galicia, así como o acceso e a admisión nestas ensinanzas; Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regula a avaliación e a acreditación académico alumnado que cursa as ensinanzas de formación profesional inicial; Resolución de 6 xullo de 2023 pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do sistema educativo no curso académico 2023/2024; Orde do 15 de xuño de 2016 pola que se regula o procedemento de admisión do alumnado nos centros docentes sostidos con fondos públicos para impartir ciclos formativos de formación profesional de grao medio e de grao superior en réxime ordinario e para as persoas adultas.

Todas as referencias lexislativas comentadas ata agora, entre outras, buscan e contribúen a que a orientación educativa e profesional forme parte esencial da actividade educativa, establecendo un asesoramento permanente a alumnado, profesorado e familias, e entendendo a orientación como unha actuación profesional destinada a toda a comunidade educativa. Esta orientación, que debe facilitarse desde as primeiras idades do alumnado, ten que contribuír, igualmente, ao desenvolvemento persoal e profesional do profesorado e ao establecemento de redes de colaboración entre este e as familias, e tamén coas entidades sen ánimo de lucro que participan na atención de determinado alumnado, promovendo auténticas comunidades de aprendizaxe.

2. DATOS DE IDENTIFICACIÓN DO DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN

Para o presente curso 2023/2024 o departamento de orientación do IES Armando Cotarelo Valledor estará composto polos seguintes membros:

- Xefa do departamento de orientación: Sara Santos Gómez.
- Mestras de pedagogía terapéutica: Mª Ana Blanco Blanco e María del Carmen Creo Otero. Actualmente Carmen Durán Mariño está substituindo a María del Carmen Creo Otero.

- Profesorado de ámbitos: Marta María Salgueiro Aguirre e Luz Flores Gregorio.
- Profesor de FOL: Jorge Victorero Rey.
- Xefas dos departamentos de orientación dos CEIP Plurilingüe de Vilaxoán, CEIP Plurilingüe de Rubiáns e CEIP O Piñeiriño.

Para a coordinación do departamento manteranse as seguintes reunións:

- Unha reunión semanal coas profesoras de PT para coordinación da atención do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo (NEAE) que terá lugar o xoves de 10:40 a 11:30 horas.
- Unha reunión semanal do Departamento de Orientación para o seguimento e avaliación do Plan de Orientación e o cumprimento das funcións que se establecen no artigo 6 do Decreto 120/1998: os mércores de 9:50h a 10:40h. Á hora de planificar as actuacións do departamento para este curso terase en conta a memoria do curso pasado, as suxestións da Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP) e as necesidades que xurdan ao longo do curso.
- Reunións semanais cos titores/as dos cursos da ESO e da CFGB.
- Reunións coas xefas de departamento dos centros adscritos.

Cabe sinalar que a coordinación entre o IES Armando Cotarelo Villedor e os centros adscritos do CEIP de Vilaxoán, do CEIP de Rubiáns e do CEIP O Piñeiriño caracterízase polas seguintes actuacións:

- Reunións trimestrais para o intercambio de información e a coordinación das accións dos departamentos.
- Está establecido un Plan de Acollida ao alumnado que remata a primaria e inicia a secundaria, que inclúe as seguintes accións:
 - Presentación ao alumnado e as familias do noso centro, antes da reserva de praza.
 - Xornada de portas abertas para o alumnado e familias.
 - Coordinación entre os departamentos de orientación para establecer as medidas necesarias para unha boa continuación na atención que se presta ás necesidades específicas do alumnado.

- Xuntanza entre os titores de 6º de primaria e de 1º da ESO para un mellor coñecemento do alumnado.

3. CONTEXTUALIZACIÓN

No centro IES Armando Cotarelo Valledor impártense varias etapas educativas, tanto en réxime ordinario como de adultos, con horario diúrno e nocturno.

En réxime ordinario:

- Educación Secundaria Obrigatoria (ESO), incluíndo un PDC en 3º e 4º da ESO.
- Bacharelato, nas modalidades de Ciencias e de Humanidades e Ciencias Sociais.
- Ciclos de formación profesional:
 - Ciclo básico de informática.
 - Ciclo medio de Xestión Administrativa.
 - Ciclo medio de Sistemas microinformáticos e redes.
 - Ciclo superior de Administración de sistemas informáticos en rede.
 - Ciclo superior en Desenvolvemento de aplicacións multiplataforma.
 - Ciclo superior de Desenvolvemento de aplicacións web.
 - Ciclo superior de Administración e finanzas.

En réxime de adultos:

- Educación Básica Inicial (EBI). Nivel I: alfabetización, Nivel II: educación primaria.
- Educación Secundaria de Adultos (ESA): módulos I, II, III e IV.
- Bacharelato nas modalidades de Ciencias e Humanidades e Ciencias Sociais.
- Ciclos de formación profesional:
 - Ciclo medio de Xestión Administrativa.
 - Ciclo superior de Administración de sistemas informáticos en rede.

- Ciclo superior de Desenvolvemento de aplicacións web.
- Ciclo superior de Desenvolvemento de aplicacións multiplataforma (régime Dual).

O alumnado que comeza a etapa de educación secundaria procede, segundo a rede de centros, de tres centros adscritos: o CEIP Plurilingüe de Vilaxoán, o CEIP Plurilingüe de Rubiáns e o CEIP O Piñeiriño. Estes contan con orientadora propia, que forma parte do departamento de orientación do instituto, tal e como se recolle na lexislación vixente.

O alumnado de réxime de adultos e do réxime ordinario que cursa a FP específica provén en xeral do ámbito profesional ou académico da zona.

En relación aos documentos do centro, contamos con Plan de Acción Titorial (PAT), Plan de Orientación Académica e Profesional (POAP) e Plan Xeral de Atención á Diversidade (PXAD), todos eles formando parte do Proxecto Educativo de centro (PE) e son elaborados seguindo as directrices da Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP).

Durante este curso académico 2023/2024 preténdese dar continuidade ao traballo do curso anterior, actualizando e adaptando as respostas desde o ámbito da orientación en xeral ás demandas e necesidades educativas do centro en cada unha das etapas educativas e tamén a aquelas demandas que vaian xurdindo ao longo do curso.

Será prioritario ir actualizando a nosa actuación á lexislación que se vai desenvolvendo dende a administración educativa, máxime neste momento de transición normativa.

Por último destacar que o centro ten como sinal de identidade a atención á diversidade do alumnado para lograr que este desenvolva ao máximo as súas capacidades e logre as competencias básicas necesarias para acadar o título de graduado en Educación Secundaria Obrigatoria.

4. IDENTIFICACIÓN DE NECESIDADES

Para a elaboración desta programación pártese dunha análise de necesidades que actúa como un fío condutor da nosa intervención educativa. Nesta recompilación de información levaremos a cabo diferentes actuacións, como as que seguen:

- 1) Revisión da lexislación vixente.
- 2) Revisión da memoria do departamento do curso anterior.
- 3) Revisión dos documentos de centro como o PE e a PXA.
- 4) Análise e avaliación de documentos de cursos anteriores tales como aqueles acordos recollidos en actas de claustros, actas da CCP, actas das reunións do departamento e de coordinación de titorías, consellos escolares e reunións coas familias, así como da memoria do traballo levado a cabo pola mestra de PT do curso anterior.
- 5) Revisión dos rexistros das reunións periódicas con diferentes institucións do entorno social e cultural da zona: outros centros educativos do concello de Vilagarcía de Arousa, centros adscritos e servizos sociais do Concello, centro terapéutico (Chavea) e a casa de acollida Aldaba.

A partir da análise da situación actual podemos sinalar as seguintes necesidades, que atenden aos tres ámbitos de intervención do departamento (acción titorial, a atención á diversidade e orientación académica e profesional) e aos diferentes axentes da comunidade educativa (alumnado, profesorado, familias, centro e entorno), sendo conscientes de que esta programación está aberta e é flexible a outras necesidades que poidan xurdir ao longo do curso.

Alumnado	<ul style="list-style-type: none">✓ Atención á diversidade.✓ Formación en habilidades sociais que favorezan a convivencia.✓ Mellora do clima de relación na aula.✓ Aprendizaxe de técnicas de estudo e técnicas de traballo intelectual.✓ Orientación académica e profesional.✓ Mellora das técnicas instrumentais básicas de lecturas, escritura, expresión e cálculo.
----------	--

Profesorado	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Formación sobre aspectos psicopedagógicos e didácticos. ✓ Formación sobre aspectos metodolóxicos. ✓ Información sobre o sistema de avaliación. ✓ Formación para responder á diversidade. ✓ Integración e coordinación como equipo docente.
Familias	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Información sobre os cambios do sistema educativo. ✓ Información sobre as actividades académicas. ✓ Información sobre as saídas profesionais dos seus fillos. ✓ Formación para a colaboración no proceso de ensinanza-aprendizaxe. ✓ Participación no proxecto educativo (PE).
Centro	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Seguimento do proxecto educativo (PE). ✓ Programas de información social e propaganda. ✓ Programas de integración da comunidade educativa. ✓ Programas de formación no centro. ✓ Oferta educativa diversificada.

5. ACTUACIONES

Plano de Orientación - ALUMNADO			
OBXECTIVO: Atención ó alumnado con necesidades educativas (PXAD).			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Avaliacións psicopedagóxicas • Adecuación de contidos • Adecuación metodolóxica • Dotación de material específico 	<ul style="list-style-type: none"> • Seguimento de cursos e materias onde haxa alumnos con ACs ou reforzos. • Organización do espazo e tempo para unha mellor atención de alumnos con NEE por parte das profesoras PT. • Coordinación coa Xefatura de Estudos para unha mellor eficacia na atención ao alumnado con NEAE. • Coordinación cos titores e profesorado para o seguimento e valoración das ACs e reforzos educativos. • Coordinación co profesorado que imparte reforzos. • Asesoramento e orientación ao profesorado que imparta a alumnos NEAE. • Informes psicopedagóxicos e outros informes de seguimento que sexan precisos. • Difusión das novidades legislativas entre a comunidade educativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Todo o curso • Todo o curso • Todo o curso • Reunións semanais • Todo o curso • Todo o curso • Segundo necesidades • Todo o curso 	<ul style="list-style-type: none"> • XDO- PT- XE • XDO- PT- XE • XE e XDO-PT • XDO-PT e titores • XDO-PT e profesorado específico • XDO-PT e profesorado
CRITERIOS DE AVALIACIÓN: <ul style="list-style-type: none"> • Comprobar en que medida se desenvolveron as ACIS e a súa valoración final. • En que medida se fixeron os reforzos demandados. • Como influíu a distribución no tempo e o espazo na atención á diversidade. • Fixéronse cambios no tempo e espazo ao longo do curso. • Fixeron os titores o seguimento e valoración das ACs e reforzos correspondentes ao seu alumnado. • Cantas demandas de asesoramento foron solicitadas. • Asesoramento solicitado ao DO. Consecuencias positivas para os implicados no proceso. • Cantos informes foron solicitados e cantos completados. • Con motivo dos informes psicopedagóxicos medidas adecuadas no proceso de ensino-aprendizaxe. 			

Plano de Orientación – ALUMNADO.			
OBXECTIVO: Facilitar a toma de decisión respecto ao seu futuro académico e profesional (POAP).			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Estrutura do Sistema Educativo • Saídas educativas ao remate da ESO-Bacharelato • Saídas profesionais ao remate da ESO-Bacharelato • Itinerarios do Bacharelato. • Graos universitarios • Familias profesionais • Ofertas de traballo 	<ul style="list-style-type: none"> • Información sobre as saídas académicas e profesionais. • Axuda para a toma de decisións a través da orientación psicopedagóxica e da información. (ESO, Bacharelato, Ciclos) • Informar e formar sobre os diferentes organismos administrativos que axudan na formación e na procura de emprego. • Aprender a utilizar as novas tecnoloxías para a procura de información e como medio de traballo. • Celebrar charlas informativas para coñecer as diferentes opcións de cara o seu futuro educativo e profesional. • Visitar centros da zona para informar sobre a oferta educativa. • Charlas para as familias sobre as saídas educativas e profesionais dos seus fillos e fillas. 	<p>Ao longo do curso</p> <p>Ao longo do curso</p> <p>3º trimestre</p>	<p>Titores, XDO e equipo directivo</p>
CRITERIOS DE AVALIACIÓN: <ul style="list-style-type: none"> • Enumeración das actividades realizadas, valorando a participación do alumnado e a implicación do profesorado. • Avaliación por parte do alumnado das actividades realizadas. • Avaliación por parte das familias das actividades realizadas. 			

Plano de Orientación - PROFESORADO**OBXECTIVO:** Informar e formar ó equipo docente sobre os aspectos didácticos, metodolóxicos e de avaliación que implica a ESO.

Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> Finalidades e características da ESO. Atención á diversidade e educación comprensiva. A avaliación e a acción tutorial. Principios psicopedagóxicos da ESO. Características psicosociais da adolescencia. Protocolos de actuación. 	<ul style="list-style-type: none"> Información específica cando sexa requirida. Participación nas sesións de avaliacións. Coordinación, a través da CCP, para as programacións e os criterios de avaliación. Expor na CCP aqueles aspectos que inflúan nunha mellor calidade do ensino e na atención á diversidade. Apoio e axuda ós Departamentos didácticos cando sexa requirida. Coordinación das titorías. Implicar ao profesorado nos informes solicitados ao departamento de orientación. Coordinar o proceso de ensino aprendizaxe das ACs e reforzos, orientando nas necesidades demandadas. 	<p>Ao longo de todo o curso Nas sesión de avaliación</p> <p>Mensualmente, nas reunións da CCP</p> <p>Ao longo de todo o curso</p>	<p>XDO-PT XDO- PT</p> <p>XDO-PT- XE</p> <p>XDO-PT</p> <p>Titores-XDO-PT-XE</p>

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

- Enumerar as actividades realizadas, valorando a implicación do profesorado.
- Valorar as repercusións na aula e no proceso de ensino aprendizaxe das actividades realizadas.
- Controlar as decisións tomadas nas sesión de avaliación sobre reforzos e atención á diversidade.
- Analizar os resultados do proceso de ensino-aprendizaxe a través dos datos das avaliacións.
- Seguimento das intervencións demandadas analizando o proceso, o grao de implicación e os resultados.

Plano de Orientación – PROFESORADO.			
OBXECTIVO: Implicar ó profesorado en tarefas de integración no centro, de formación académica e de innovación pedagóxica.			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Proxectos de formación en centros. • Seminarios permanentes. • Proxectos de innovación educativa. • Elaboración do PE. • Elaboración de Programas. • A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe e da institución. • Proxecto común. 	<ul style="list-style-type: none"> • Participar en grupos de traballo de proxectos que teñan como obxectivo a mellora da calidade da ensinanza. • Motivar para a elaboración ou avaliación do PE. • Elaborar e actualizar o Plano de Orientación Xeral do IES. • Elaborar e actualizar o Plano de Acción Titorial. • Elaborar e actualizar o Plano de Orientación Académico- Profesional. • Implicar o profesorado na realización dun proxecto común de centro. 	Ao longo do curso	DO e equipo directivo
CRITERIOS DE AVALIACIÓN:			
<ul style="list-style-type: none"> • Enumerar as actividades propostas e analizar o seu resultado. • Valorar a participación e implicación nos proxectos iniciados. • Valorar a repercusión na comunidade educativa dos proxectos realizados ou iniciados. 			

Plano de Orientación - FAMILIAS			
OBXECTIVO: Contribuír a manter relacións de cooperación e participación entre as familias e o centro.			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Estrutura e funcionamento do centro. • Proceso de ensino-aprendizaxe. • Actividades extraescolares. • Contorno socioeconómico. • Currículum oculto. • Proxecto común. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seguimento do proceso de ensino-aprendizaxe a través das titorías. • Xornadas informativas-formativas sobre conflitos, clima escolar, habilidades sociais, etc. • Información sobre os obxectivos anuais, materiais curriculares e avaliacións. • Organizar actividades para mostrar os resultados dos traballos académicos: certames literarios, teatro, música, deportes, etc. • Implicar ás familias no proxecto común de centro. 	Ao longo do curso	Claustro, XDO e equipo directivo
CRITERIOS DE AVALIACIÓN:			
<ul style="list-style-type: none"> • Enumeración das actividades realizadas e valoración da implicación e participación das familias e do centro. • Valoración da influencia das actividades no rendemento escolar do alumnado. • Valoración das familias sobre as actividades realizadas. 			

Plano de Orientación - FAMILIAS			
OBXECTIVO: Implicar ás familias nas actividades do centro como membros da comunidade educativa a través da información académica e da formación familiar.			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Estrutura do Sistema Educativo • Saídas educativas ao remate da ESO-Bacharelato • Saídas profesionais ao remate da ESO-Bacharelato • Itinerarios do Bacharelato. • Graos universitarios • Familias profesionais • Ofertas de traballo • Implicación no proceso educativo do fillos e fillas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charlas e debates para informar do Sistema Educativo e das saídas académicas e profesionais. • Conversas puntuais e individuais con familias. • Xornadas de portas abertas para mostrar o centro ás familias. • Xornadas de formación familiar para axudar aos fillos no proceso de ensino-aprendizaxe. 	<p>3º Trimestre</p> <p>Todo o curso</p> <p>3º Trimestre</p> <p>Ao longo do curso</p>	<p>XDO, equipo directivo e persoal externo</p>
CRITERIOS DE AVALIACIÓN:			
<ul style="list-style-type: none"> • Enumeración das actividades realizadas e valoración da implicación e participación das familias e do centro. • Valoración da influencia das actividades no rendemento escolar do alumnado. • Valoración das familias sobre as actividades realizadas. 			

Plano de Orientación - CENTRO			
OBXECTIVO: Asesorar e orientar ao Equipo Directivo e profesorado para a definición do proxecto común de centro			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Proxecto Educativo do Centro. • Plano de Orientación Educativa. • Plano de Convivencia. • Grupos de traballo. • Innovación educativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Informar e motivar para a constitución e/ou consolidación de grupos de traballo. • Elaborar instrumentos para a recollida de datos da comunidade educativa que axude na elaboración do PE. • Implicar ao claustro na elaboración do Plano Anual de Actuación. • Elaborar os diferentes documentos. 	<p>1º Trimestre</p> <p>Ao longo do curso</p>	<p>DO – equipo directivo</p>
<p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enumeración das actividades realizadas e valoración da súa repercusión no clima escolar e na implicación educativa do profesorado. • Avaliación pública dos logros acadados en cada unha das actividades. • Recollida de información valorativa do claustro, departamentos e seminarios sobre as actividades do centro. 			

Plano de Orientación - CENTRO			
OBXECTIVO: Axudar ao Equipo Directivo na súa labor de liderado pedagóxico e social.			
Contidos	Actividades	Temporalización	Responsables
<ul style="list-style-type: none"> • Información social e propaganda. • Dinámica de grupos. • Formación en centro. • Relación co contorno. • Ofertas educativas. • Atención á diversidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dinamizar a CCP para elaborar un proxecto común anual. • Acordar as ofertas educativas na ESO e nos Bacharelatos para consolidar un proxecto educativo que evite a dispersión. • Elaborar folletos para a difusión interna e externa do Plano Anual e das ofertas educativas. • Organizar reunión e, charlas informativas e formativas para unha mellor atención á diversidade. • Organizar reunións sobre cuestión académicas: metodoloxía, avaliación, atención á diversidade, conflitos, etc. • Concienciar á comunidade escolar da necesidade da avaliación interna do proceso educativo e elaborar os instrumentos para o seu proceso. 	Ao longo do curso	Equipo directivo - DO
CRITERIOS DE AVALIACIÓN:			
<ul style="list-style-type: none"> • Enumeración das actividades realizadas e valoración da súa repercusión no clima escolar e na implicación educativa do profesorado. • Avaliación pública dos logros acadados en cada unha das actividades. • Recollida de información valorativa do claustro, departamentos e seminarios sobre as actividades do centro. 			

A ACCIÓN TITORIAL

A acción titorial é un compoñente básico e fundamental do proceso educativo e un elemento nuclear da práctica docente. Esta debe ser entendida como un proceso continuo e sistemático que facilite os procesos de aprendizaxe e a toma de decisións, atenda a diversidade e a inclusión, potencie o desenvolvemento persoal e asesore sobre as opcións educativas e laborais. A través deste ámbito búscase, por tanto, a integración dos diferentes aspectos que conforman o proceso madurativo e formativo do alumnado, prestando especial atención ao seu desenvolvemento integral. Consecuentemente é necesario un Plan de Acción Titorial (PAT) que oriente esta importante función docente.

Así, entre os aspectos a desenvolver neste ámbito, podemos sinalar actuacións encamiñadas ao traballo sobre a educación emocional, a prevención e condutas aditivas, prevención e actuación ante o acoso escolar, a igualdade entre homes e mulleres, a educación sexual ou a prevención da LGTBIfobia.

ESO E CFGB			
Ámbito	Accións	Sesións	Responsables
Alumnado	Coñecemento do grupo e do centro. Acollida do grupo. Dereitos e deberes. Normas de convivencia. Elección de delegado/a.	4	Titor/a, DO, Equipo Directivo.
	Prevención da Violencia de xénero	5	Titor/a, DO.
	Prevención de Drogodependencias	3	Técnico/a plan de Prevención Drogodependencias
	Traballo en Equipo Habilidades sociais Intelixencia emocional Prevención do acoso escolar Igualdade	5	Titor/a, DO.
	Técnicas de estudo	4	Titor/a, DO.
	Avaliacións: preavaliación, reflexión e postavaliación	6	Titor/a, DO, Equipo Directivo

	Avance curso seguinte: POAP	2	Titor/a, DO, Equipo Directivo
	Datas e campañas	6	Titor/a, DO, Equipo directivo
Familia	Reunións informativas Entrevistas		Titor/a, DO, Equipo directivo
Equipo educativo	Reunións periódicas para coordinar actuacións		Titor/a, DO, Xefa de estudos

Esta programación está aberta a posibles demandas e necesidades que vaian xurdindo ao longo do curso.

A ORIENTACIÓN ACADÉMICA E PROFESIONAL

A orientación académica e profesional adquire gran relevancia na nosa sociedade actual, complexa e enormemente cambiante. Esta non debe estar enfocada unicamente a unha simple elección senón que debe preparar ao alumnado para planificar e construír o seu propio proxecto profesional e vital.

Entre as actuacións que se poñerán en marcha ao longo deste curso podemos sinalar as seguintes:

- Acollida do alumnado de nova incorporación ao centro, tanto procedente dos colexios adscritos como doutros centros da contorna.
- Ofrecer información sobre:
 - o A avaliación e promoción nos diferentes niveis educativos.
 - o Coñecemento da estrutura do sistema educativo e das distintas opcións e itinerarios: sesións informativas sobre a estrutura do sistema educativo, a ESO, o bacharelato, os ciclos de formación profesional, as probas da ABAU, acceso aos estudos universitarios, etc.
 - o Coñecemento do sistema produtivo e laboral e dos procesos de inserción nel: acceso ao traballo, busca de emprego...
- Coñecemento das propias posibilidades, intereses e limitacións: cuestionarios de autoanálise dos propios intereses, capacidades e valores.

- Desenvolvemento de habilidades para a toma de decisións: actividades para a análise das posibles consecuencias das distintas alternativas.
- Seguimento do alumnado en risco de abandono escolar e tamén de alumnado con escasas probabilidades de promocionar.
- Elaboración dun dossier informativo para o alumnado da ESO e do BAC.

6. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

A. Criterios de actuación

Dende o Departamento de Orientación, nas accións emprendidas, procurarase unha metodoloxía activa e participativa, que implique tanto a toda comunidade educativa coma os servizos do contorno no que se atopa, con accións globais que repercutan en todo o proceso educativo. Para isto utilizaranse os dous modelos de intervención, xa mencionados anteriormente, que son o modelo de programas e o modelo de consulta.

O modelo de programas caracterízase por outorgar un papel activo ao alumnado e propoñer unha metodoloxía cooperativa ao involucrar a outros axentes da comunidade educativa no funcionamento dos programas para dar resposta aos principios de prevención, desenvolvemento persoal, intervención social e curricularidade desde unha actuación planificada. As fases do mesmo son as que seguen:

- a) Análise co contexto
- b) Detección de necesidades
- c) Formular obxectivos
- d) Planificar actividades
- e) Realizar as actividades
- f) Avaliar o programa.

O modelo de consulta utilizarase para dar resposta ás demandas manifestadas ou requiridas, coa intención de establecer un contexto de colaboración para traballar con outro axente da comunidade educativa nun programa no que todos se sintan implicados. Este modelo aplicarase nos informes psicopedagóxicos e nas demandas do profesorado ou tutores con respecto ás

necesidades individuais ou de grupo. A acción deste modelo articulara ao redor de tres elementos:

- a) Orientador asume o rol de consultor, que intervirá de forma indirecta co cliente a través do mediador.
- b) Mediador (titor, profesores, pais, etc.) interveñen directamente co cliente, a partir de propostas do orientador.
- c) Destinatario último recibe unha intervención directa do mediador e indirecta do orientador.

A actuación para a posta en marcha deste modelo seguirá os seguintes pasos:

- Definición da consulta a través do informe da situación aportado polo mediador
- Avaliación de necesidades e recursos, na que colaborarán o orientador e o mediador.
- Proposta de intervención consensuada entre o orientador e o mediador
- Desenvolvemento do programa polo mediador
- Avaliación do programa polo mediador e o orientador.

B. Distribución de tarefas

As tarefas para cada actividade serán distribuídas segundo os sectores e persoas implicados, segundo se especifica no plano de orientación, procurando responsabilizar a cada quen do seu labor para unha mellor consecución dos obxectivos. A este efecto procurarase a coresponsabilidade, a cooperación, a coordinación e o traballo en grupo.

C. Recursos empregados

Os recursos empregados serán aqueles dos que dispoña o centro, tanto materiais como persoais, podendo acudir a axentes externos cando así o requira a actuación demandada ou programada, procurando sempre un rendemento óptimo e o mellor aproveitamento dos recursos existentes.

Entre os recursos persoais podemos sinalar ao profesorado, aos titores e titoras, ao departamento de orientación, o equipo directivo ou outros recursos externos ao centro como poden ser o concello, profesionais externos, o CIM e

asociacións e organizacións da contorna. Entre os recursos materiais podemos sinalar as instalacións do centro, a documentación do centro, test e probas psicométricas do departamento e programas e materiais elaborados polo departamento como cuestionarios ou folletos. Resaltar, por último, a importancia dos recursos organizativos xa que resultan imprescindibles para o bo funcionamento das propostas realizadas. Pódense mencionar: reunións do departamento de orientación, reunións co profesorado titor da ESO e da CFGB, participación na CCP, horario de atención directa do departamento ás familias, etc.

D. Temporalización

A acción do departamento desenvolverase ao longo de todo o curso académico sendo conscientes da existencia duns momentos clave nos que debemos priorizar unhas actuacións sobre outras. Sen embargo, atenderase puntualmente aquelas necesidades que se presenten ou demanden ao longo do curso tendo en conta sempre as prioridades educativas, persoais e de formación do alumnado e, moi especialmente, a atención á diversidade.

7. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Os criterios de avaliación están referidos aos obxectivos especificados en cada un dos apartados deste documento. A avaliación global realizarase en 3 momentos:

Avaliación inicial: desenvolvida no mes de setembro. Constitúe o punto de partida xa que nos permite coñecer a realidade á que nos enfrontamos, determinando as necesidades do centro e da comunidade educativa, e orientar as intervencións que se vaian a desenvolver no curso.

Avaliación continua: desempeñase ao longo de todo o curso escolar. Permite realizar un seguimento da intervención e ofrécenos información durante todo o proceso, permitindo rectificar e reorientar a nosa actuación.

Avaliación final: realizada no mes de xuño. Supón a reflexión do proceso realizado permitindo comprobar o grao de logro dos obxectivos, recoller

evidencias da efectividade de intervención e extraer conclusións que senten as bases da proposta de mellora.

As modificacións introducidas e a valoración do grao de consecución dos obxectivos establecidos recolleranse na memoria final, así como tamén as propostas de mellora que se considere oportuno incorporar no plan do curso seguinte.

Vilagarcía de Arousa, a 20 de novembro de 2023

Xefa do dpto. de orientación

Asdo.: Sara Santos Gómez

ANEXO I.- PROGRAMA DE HABILIDADES E COMPETENCIAS SOCIAIS

En cumprimento do disposto na Orde do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011 polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia os centros docentes desenvolverán programas de habilidades e competencias sociais para a totalidade do alumnado.

I. Obxectivos do programa

- Mellorar as relacións sociais e a convivencia no centro.
- Favorecer a empatía, a autoestima, a comprensión das demais persoas e o respecto.
- Mellorar as técnicas de comunicación.
- Lograr un maior autocoñecemento, autocontrol e autorregulamento da propia conduta.

II. Contidos

- Habilidades de comunicación.
- Asertividade.
- Autoestima.
- Empatía.

III. Metodoloxía

A metodoloxía do programa é activa e participativa, buscando que o alumnado sexa un axente activo do mesmo. Para iso empregaranse estratexias metodolóxicas baseadas na aprendizaxe cooperativa, a titoría entre iguais, o uso de dinámicas de grupo, o modelado e o diálogo, entre outras.

IV. Deseño de actividades

- ✓ Descubrindo emocións: Falamos de emocións (que son, funcionalidade, cales coñecemos, hai emocións positivas e emocións negativas?), recoñecemos e representamos emocións.

- ✓ Xogo de negociación: “O naufraxio”.
- ✓ Habilidades de comunicación: Xogos de preguntas e respostas adiviñando personaxes, escoita activa por parellas, comunicación non verbal, descrición dun debuxo ao resto de compañeiros e compañeiras do grupo sen preguntas e posteriormente con preguntas.
- ✓ Empatía: “As gafas máxicas” con unha situación de conflito.
- ✓ Autocoñecemento e autoestima: elaboración de carteis con eslogan publicitario, “O bazar máxico”
- ✓ Asertividade: role-playing con diversas situacións e representación dunha forma de actuar activa, pasiva e asertiva; “O paraugas da asertividade”, técnicas para dicir que non.

V. Avaliación

- Avaliación inicial: cuestionario previo para coñecer o nivel de partida do alumnado.
- Avaliación continua: durante a posta en marcha para analizar o funcionamento do programa.
- Avaliación final: para coñecer a efectividade do programa e analizar os cambios en relación ao inicio.

VI. Temporalización

Preferentemente ao longo do segundo e terceiro trimestres.

Así mesmo, como se recolle na Orde do 8 de setembro e tamén no Decreto 8/2015 polo que se desenvolve a Lei 4/2011 de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar, o departamento de orientación de cada centro elaborará e desenvolverá un programa que contribúa á adquisición de habilidades e competencias sociais por parte do alumnado como complemento das medidas correctoras das condutas contrarias á convivencia.

I. Obxectivos

- Favorecer a reflexión do alumnado.
- Adestramento das habilidades sociais básicas.
- Mellorar as relacións interpersoais do alumnado.

II. Contidos

- **Habilidades cognitivas**: adestramento do alumnado en cinco tipos de pensamentos básicos:
 - Pensamento causal: na habilidade de diagnosticar correctamente os problemas interpersonais.
 - Pensamento alternativo: na capacidade de xerar o maior número posible de solucións.
 - Pensamento consecucional: na capacidade de prever as consecuencias dos actos e ditos, propios e alleos.
 - Pensamento de perspectiva: na capacidade de poñerse no lugar do outro, de saír do egocentrismo.
 - Pensamento medios-fin: na capacidade de ter obxectivos e saber seleccionar os mellores medios para conseguilos.
- **Crecedemento moral**: traballando a clarificación de valores e educando a capacidade de razoamento moral:
 - Clarificación de valores persoais: o propio sistema de valores.
 - Educando a capacidade de razoamento moral.
- **A autoestima**: Concepto de un mesmo e Valoración de nós mesmos como persoas.
- **Habilidades sociais básicas**: adestramento en habilidades sociais básicas: saber escoitar, pedir un favor, presentar unha desculpa, facer un eloxio, recibir unha queixa e saber negociar.

III. Actividades

Do bloque de habilidades cognitivas: a partir de “historietas cómicas” que propoñen diferentes problemas, pregúntaselle ao alumno sobre as consecuencias, as posibles solucións, que definan a situación problema dende o punto de vista dos distintos protagonistas, que propoñan obxectivos e itinerarios a seguir...

Do bloque de crecedemento moral: pídeselle ao alumno/a que responda a unha serie de cuestións: “escribe as tres cousas que máis valoras nos teus compañeiros”, “adivñar valores”, “como se senten os outros, como me sinto eu”, “conversación con un extraterrestre”, “escribir cousas positivas e negativas

do ser humano”, “escribir cinco cousas positivas e negativas que nos pasaron na vida”, “o círculo da vida”, “o curso da vida pode cambiar”, “as falsas crenzas”. A partir de diversos “dilemas morais hipotéticos e reais” buscar solucións.

Do bloque de autoestima: “o xogo da autoestima”, “e si non me quero”, “pensando en min mesmo”, “o mellor da miña vida”, “o eu ideal”, “ensalada de calidades”, “as distorsións cognitivas”.

Do bloque de habilidades sociais básicas: a partir de diferentes situacións hipotéticas e reais e mediante o “role-playing”, se reflexiona e representan situacións que supoñan: “facer eloxios aos demais”, “pedir un favor”, “desculparse”, “recibir unha queixa”, “poñerse de acordo”.

IV. Metodoloxía

A metodoloxía será activa onde o alumno/a sexa o principal protagonista, baseándonos tamén no emprego da reflexión e o diálogo como ferramentas de traballo, propoñendo cada actividade como un xogo que favoreza a súa atención e motivación.

V. Avaliación

Partiremos dunha avaliación inicial a través da aplicación de instrumentos como: “Escala de observación condutual” e “Cuestionario para avaliar a asertividade”.

Durante todo o proceso faremos unha avaliación continua, avaliando o traballo do alumno/a, pedíndolle que vaia anotando en cada sesión as ideas que se lle ocorreron e o que aprendeu nun caderno ou carpeta específica para o desenvolvemento do programa...

E ao rematar faremos a avaliación final, para coñecer o avance do alumnado. Pódense pasar de novo os instrumentos de avaliación mencionados.

VI. Temporalización

Ao longo do curso, cando sexa preciso.

ANEXO II.- Programación PT

CURSO
2023/24

Programación

PARA O ALUMNADO CON NECESIDADE ESPECÍFICA
DE APOIO EDUCATIVO (ACNEAE)

IES ARMANDO
COTARELO VALLEDOR

Vilagarcía de Arousa

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN.....	31
2. FUNCIÓN DAS MESTRAS DE PT	32
3. ORGANIZACIÓN DA RESPOSTA EDUCATIVA.....	34
A) NECESIDADES:.....	34
B) OBXECTIVOS:.....	35
C) METODOLOXÍA:.....	37
D) ACTIVIDADES:	37
E) RECURSOS:	38
F) AVALIACIÓN:	38
G) MODALIDADE DE APOIO:	40
H) TEMPORALIZACIÓN:	40
I) ALUMNADO CON NEAE:.....	42
4. CONCLUSIÓN.....	46
ANEXOS	47

PROGRAMACIÓN PARA O ALUMNADO CON N.E.A.E

CURSO 2023 - 24

1. INTRODUCCIÓN

Neste documento preséntanse aqueles aspectos relacionados coa

programación que as mestras de **Pedagogía Terapéutica** levarán a cabo no **IES Armando Cotarelo Valledor** (Vilagarcía de Arousa) tanto no caso dun ensino presencial, semipresencial ou a distancia.

Reflicítese as estratexias a seguir, a metodoloxía, a temporalización, os obxectivos e a organización da resposta educativa. Expóñense as **actuacións** a realizar co alumnado que precisa unha axuda determinada e que grazas ós principios de **normalización** e **inclusión** están presentes nas aulas ordinarias dos centros educativos, tal e como se recollen nas normativas vixentes, tanto autonómicas como estatais.

No tocante ás datas do período escolar, contextualización do centro, o seu organigrama, as súas características, os recursos e a atención ó alumnado con NEAE, remito ó **Proxecto Educativo**, á **Programación Xeral Anual** e á **Programación do Departamento de Orientación** na cal se inclúe este documento.

2. FUNCÍONS DAS MESTRAS DE PT

O **desenvolvemento das capacidades** cognitivas, motrices,

comunicativas, emocionais e de inserción social do alumnado, constitúe o obxectivo fundamental da nosa actuación. Segundo as características específicas do alumno/a que reciba o apoio, distingúranse dous tipos de actuacións, tanto de carácter pedagóxico, curricular e organizativo, como relativas á utilización dos recursos específicos.

O campo de actuación das mestras de PT, queda enmarcado dentro dun modelo de **colaboración conxunta** cos outros profesionais da educación (titor, especialistas, orientadora, ARCO, PROA...) e coas familias, contextualizado dentro dos espazos naturais de desenvolvemento do alumno/a, co fin de proporcionarlle o reforzo pedagóxico necesario para a consecución con éxito dos obxectivos propostos. Terase en conta que o intercambio de información e o establecemento de pautas de actuación sexan conxuntas e o máis coordinadas posible, sempre tendo en conta a forma de actuación (presencialidade, semipresencialidade o a distancia).

As estratexias baséanse na colaboración, de xeito que toda a comunidade

escolar e os diferentes servizos educativos e profesionais que participen na atención do alumnado se sintan implicados, tendo presente o papel primordial da figura dos titores en toda a actividade educativa do grupo como axente principal da mesma. Este traballo colaborativo desenvolverase a través de diversas xuntanzas que favorezan o **intercambio fluído de información e propostas**.

Ao comezo de curso levarase a cabo unha **avaliación inicial** do alumnado, que xunto coa **avaliación psicopedagóxica** daqueles alumnos que o precisen, determinará a elaboración e revisión da Adaptación Curricular Significativa en caso necesario, as cales realizará o profesor da área adaptada, en colaboración co titor/a e o DO. Todo isto co fin de proporcionar unha **resposta** o máis **axustada** posible ás súas **necesidades**. Estas deberán ser o máis normalizadas posibles, axeitándose en todo momento ó ritmo de aprendizaxe e ás necesidades detectadas do alumnado e en función das súas capacidades, intereses e motivacións.

Tendo en conta todo o anterior escollerase a **modalidade de apoio** que se considere máis beneficiosa para o alumnado. A intervención realizarase ao longo deste curso, na aula de apoio o una aula ordinaria, se é posible constituíndo un apoio directo ao alumno/a, sempre en coordinación co profesor/a de aula ou área, pretendendo así apartar o menos posible ao alumno/a do currículo ordinario. Nos alumnos/as que teñan ACS, o traballo rexerase polo ditado neste documento, mantendo un contacto permanente co titor/a ou profesor especialista.

As **mestras de PT** deberán realizar, entre outras, as seguintes **tarefas**, tal

como se expón no **D.120/1998 do 23 de abril**, no que se regula a orientación educativa e profesional na Comunidade Autónoma de Galicia e a **Orde do 24 de xullo de 1998**, pola que se establece a organización e funcionamento da orientación educativa e profesional:

- Contribuir na **identificación e avaliación** das **NEAE**.
- Atender directamente ao alumnado con NEAE en forma de **reforzo**

pedagóxico ou no modo que se determine (realizando programas de prevención das dificultades de aprendizaxe, de modificación de conduta... en colaboración co DO ou o resto do profesorado), tendo en conta as súas características e necesidades.

- **Colaborar coa Comisión de Coordinación Pedagóxica**.
- **Colaborar** cando sexa necesario cos titores ou profesores especialistas

na elaboración das adaptacións curriculares significativas, no seu **seguimento e avaliación**.

- Aquelas funcións que se nos asignen como apoio ó alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

3. ORGANIZACIÓN DA RESPOSTA EDUCATIVA

En todo momento haberá **coordinación** entre os profesionais que van

atender ó alumnado, cun intercambio de información e o establecemento de **pautas de actuación conxuntas**.

A nosa función é **reforzar a programación ordinaria** e, nas sesións levadas a cabo na aula de apoio, **traballar** individualmente co alumnado uns **obxectivos específicos**, buscando satisfacer unha serie de necesidades que presenta segundo as pautas establecidas na súa adaptación curricular significativa.

A) NECESIDADES:

Establécense as seguintes **necesidades** a traballar:

- * Necesitan que se desenvolvan (dentro das súas posibilidades) os **procesos cognitivos básicos** (memoria, atención e concentración).
- * Necesitan descubrir a **funcionalidade das aprendizaxes** escolares e **xeneralización** das mesmas.
- * Necesitan adquirir as **destrezas básicas** para mellorar a súa competencia a nivel curricular.
- * Necesitan dunha **organización do seu traballo** diario, tanto no centro coma na casa.

- * Necesitan traballar a **linguaxe non verbal**: xestos, expresión corporal, o contacto ocular...
- * Necesitan adquirir e desenvolver **habilidades sociais** e respectar as **normas** establecidas.
- * Necesitan adquirir e desenvolver habilidades básicas de **autonomía persoal (alimentación, hixiene...)**
- * Necesitan aceptar ós seus compañeiros e buscala **interacción** con eles.
- * Necesitan que se respecte o seu **ritmo de aprendizaxe**, esixíndolle acorde ás súas posibilidades e limitacións.
- * Necesitan que dende o ámbito familiar fomenten a súa **independencia**, seguindo unhas mesmas pautas.

B) OBXECTIVOS:

Tendo en conta as necesidades do alumnado, establécense os seguintes **obxectivos xerais**:

- * Facilitar ao alumnado o **acceso ao currículo**.
- * Adoptar as **medidas organizativas e recursos** persoais e materiais do centro que faciliten a atención á diversidade.
- * Garantir a **integración** social e escolar.
- * Fomentar o desenvolvemento das **aprendizaxes** básicas **instrumentais**.
- * Establecer criterios de avaliación axeitados ás necesidades do alumnado.
- * Fomentar **actitudes participativas**.
- * Contribuír ao **desenvolvemento emocional** do alumnado.
- * Desenvolver **habilidades sociais** propias da idade do alumnado.

- * Mellorar o **autoconcepto e a autoestima** do alumnado.
- * Favorecer o bo clima social da aula.
- * Desenvolver as aprendizaxes básicas funcionais que lles permitan vivir nunha situación o máis normalizada e autónoma posible.
- * Establecer técnicas específicas para a adquisición da linguaxe oral, escrita, razoamento e cálculo.
- * Fomentar o hábito e o gusto pola **lectura**.
- * Mellorar as **competencias lectoras**: comprensión, velocidade e fluidez.
- * Acadar un nivel axeitado de **comprensión e expresión oral** para comunicarse e para facilitar a aprendizaxe nas distintas materias.
- * Priorizar as **aprendizaxes matemáticas funcionais**: dominio do número, operacións básicas, resolución de problemas....
- * Traballar os **prerrequisitos básicos para a aprendizaxe** (atención, percepción, memoria...).
- * Potenciar a **colaboración das familias** no proceso educativo dos seus fillos/as.
- * Garantir un coñecemento real e positivo das posibilidades e limitacións dos seus fillos/as.
- * Fomentar a súa relación, participación e contacto cos distintos membros da comunidade educativa.

C) METODOLOXÍA:

A **metodoloxía** basearase nos seguintes **principios de intervención**:

- * Partirase do nivel de competencia curricular e de desenvolvemento do alumnado, traballando dentro da súa zona de desenvolvemento próximo.
- * Promoverase a actividade mental do alumnado tendo en conta o seu potencial de aprendizaxe e outorgándolle na medida do posible autonomía á hora de traballar, de forma que o alumnado sexa un suxeito activo.
- * Favorecerase no alumnado a curiosidade e o interese por aprender, tratando de que as aprendizaxes sexan motivadoras.
- * Fomentarase as aprendizaxes significativas.
- * Garantirase a funcionalidade das aprendizaxes.
- * Organizarase os contidos mediante un enfoque globalizador.
- * Potenciarase a interacción e a integración entre o alumnado.
- * Fomentarase unha autoestima e un autoconcepto positivos.
- * Estableceranse pautas de comportamento claras e concisas.
- * Evitaranse condutas sobreprotectoras para garantir no alumnado unha vida autónoma e independente no seu contorno máis próximo.

D) ACTIVIDADES:

Na elaboración das **actividades** teremos en conta que:

- * Sexan **motivadoras, variadas e dinámicas**.
- * Estimulen a participación, solidariedade e non discriminación.
- * Promovan a actividade mental do alumnado.

- * Integren contidos de distinto tipo.
- * Presenten grados de dificultade axustados e progresivos.
- * Admitan niveis diferentes de intervención.
- * Poidan resolverse empregando distintos enfoques.
- * Admitan a interacción do alumnado.
- * Permitan a **xeneralización das aprendizaxes**.

E) RECURSOS:

Os **recursos** a empregar serán o máis **variados e estimulantes** posible para motivar ao alumnado e evitar caer na rutina. Preténdese a **participación activa** e procurarase o uso daqueles materiais que mellor **se adapten ás características e necesidades persoais** do alumnado e do momento (presencialidade, semipresencialidade o a distancia). Se fose necesario, elaborárase ou tentárase conseguir o material específico que sexa requirido.

Entre os **recursos humanos** contamos con titores, profesorado especialista, departamento de orientación, equipo directivo, organismos, diversas institucións, familias... etc.

Entre os **materiais** estarían os documentos do centro, coma o **Proxecto Educativo** (dentro do cal se inclúen o Plan de Acción Titorial, o Plan de Atención á Diversidade, o Plan de Convivencia, o Plan Lector, ...) e outros como **escalas de observación, probas diagnósticas, cuestionarios, material escolar variado, material** de tipo **informativo** sobre dita deficiencia, problemas de conduta e sobre a Síndrome de Down e distintas **técnicas de modificación de conduta, bibliografía específica, lexislación**, etc.

No caso do ensino a distancia contaremos como hai dous cursos co programa Wevex Cisco para as videoconferencias, os correos electrónicos así como os móbiles

F) AVALIACIÓN:

En canto á **avaliación**, constará de tres momentos: **inicial, continua e**

final, constituíndo un **proceso continuado**, nin puntual nin illado, onde se achegará unha información valiosa.

A avaliación inicial axudará a coñecer o punto de partida do alumnado:

capacidades adquiridas, dificultades que presentan, estilo cognitivo, etc. Coa avaliación formativa e continua comprobarase a evolución do alumnado, a detección de novas necesidades grupais ou individuais, así como a efectividade do programa en relación cos obxectivos establecidos. A avaliación final informará do grao de adquisición dos obxectivos previstos así como a detección de dificultades no mesmo de cara ó vindeiro curso.

Este proceso de avaliación debe abarcar ao **alumnado e profesorado**, xa

que a práctica educativa engloba a ambos, e achega datos que poden servir para modificar aqueles aspectos deficitarios ou enriquecer con outros nos que se abriron novas vías de actuación (**Orde do 26 de maio do 2023**), pola que se regula a avaliación na Educación Secundaria Obrigatoria, establecéndoa como **global, continua, formativa e diferenciada**, e a **Orde do 8 de setembro de 2021**: avaliación psicopedagóxica).

Serán **obxecto de avaliación**:

- * O **grao de consecución dos obxectivos**.
- * A **pertinencia das actividades** e estratexias propostas e deseñadas.
- * As modificacións realizadas durante o proceso no desenvolvemento do plan e a súa efectividade.

Serán **instrumentos e técnicas de avaliación**:

- * A análise das actas de **reunións do departamento de orientación**.
- * A análise dos **programas realizados e materiais** elaborados.
- * A análise dos **informes** realizados.
- * Os debates para recoller a **opinión de profesorado e alumnado** sobre a actuación dos membros do departamento.
- * A **memoria final**.

Para levar a cabo o proceso avaliativo rexerémonos polos **criterios de avaliación** establecidos para a etapa con carácter xeral para todo o alumnado no **Decreto 156/2022**, polo que se establece o currículo para a ESO, na Comunidade Autónoma de Galicia.

Segundo o establecido na **Orde do 26 de maio do 2023**, o alumnado que non promociona ao ano seguinte, deberá seguir un “Plan de recuperación” das aprendizaxes non adquiridas co fin de favorecer a adquisición das Competencias básicas; e o alumnado que promocione de curso sen superar todas as materias, seguirá un “Programa de reforzo” para recuperar as aprendizaxes non adquiridas e deberá superar a avaliación correspondente ó mencionado programa.

Realizarase un **seguimento trimestral das ACS** xunto co profesor de materia antes da xuntanza de avaliación ou cando sexa necesario co obxectivo de valorar os apoios e axustar mellor as adaptacións nos casos que sexa necesario. Así mesmo, cada alumno/a contará cun **informe final** que reflecta os obxectivos traballados e acadados, sendo punto de referencia para o curso seguinte.

O **seguimento** realízase a través de **reunións periódicas** cos titores, profesorado de materia e outros profesionais que participen na súa aprendizaxe, así como coa participación nas **sesións de avaliación** dos grupos nos cales existan necesidades educativas especiais, **reunións coas familias** e titores legais e **revisión constante** dos problemas máis frecuentes e posibles erros.

G) MODALIDADE DE APOIO:

A **modalidade de apoio** debería realizarse dentro da aula ordinaria e na clase de referencia. E para realizar aprendizaxes máis específicas que requiran un tratamento individualizado co alumnado, ou se plantexe a necesidade de recursos non presentes neste espazo utilizaráse a aula de apoio. No tocante ós **horarios**, tentaremos seguir os da clase de referencia do alumnado que reciba o apoio para **favorecer a normalización e inclusión**. Os **apoios** serán **flexibles** para poder cambialos e modificalos segundo aparezan ou desaparezan as necesidades ao longo do curso.

H) TEMPORALIZACIÓN:

Temporalizaremos as nosas actuacións ao longo dun curso académico en tres momentos:

Primeiro trimestre:

- Revisión de documentos e recompilación de información de diferentes fontes (profesorado, familia, informes...) detectando necesidades e colaborando nas avaliacións psicopedagóxicas que se determine dende o DO.
- Valorar se os recursos son suficientes e adecuados para o traballo diario e responden ás necesidades.
- Organización dos espazos a utilizar cos alumnos con NEAE.
- Organización e coordinación dos apoios.
- Deseño da intervención a través de distintas medidas de atención a diversidade (RE, Ac e Programas de Recuperación
- Coordinación co DO, titores, familias...
- Participación nas reunións do DO, CCP e claustro.

Segundo trimestre:

- Diseñar materiais que favorezan o desenvolvemento do alumnado nas diferentes áreas e propoñer a adquisición de novos materiais.
- Coordinación co DO, titores, familia, axentes externos...
- Seguimento continuo da intervención co alumnado modificando ou mantendo obxectivos, estratexias, tempos, recursos...
- Avaliación continua das aprendizaxes adquiridas, participando nas sesións de avaliación.
- Participación nas reunións do DO, CCP e claustro.

Terceiro trimestre:

- Avaliación final do grao de consecución dos obxectivos previstos para o alumnado.
- Colaboración na avaliación final e decisións de promoción ou permanencia.
- Elaboración final de informes sobre os alumnos.
- Valorar a adecuación das medidas desenvoltas.
- Propoñer a continuidade ou a modificación de ditas medidas.
- Recollida de aspectos organizativos e/ou curriculares na memoria final da aula de apoio, máis eficaces para mantelos de cara ao vindeiro curso. Propostas de mellora.
- Participación nas reunións do DO,CCP e claustro

I) ALUMNADO CON NEAE:

En primeiro lugar comezaremos por definir que se entende por alumnos con NEAE, tendo en conta as definicións da LOE e do Decreto 229/2011 polo que se regula a atención á diversidade.

A LOMLOE dentro do Título II denominado Equidade en Educación, dedica o seu Capítulo 1 (art. 71 ó 79) ao alumnado con necesidade específica de apoio educativo (NEAE) entendendo por tal aos alumnos que requiran dunha atención educativa diferente á ordinaria por presentar: NEE, altas capacidades intelectuais, incorporación tardía ó sistema educativo, por condicións persoais ou de historia escolar, retraso madurativo, descoñecemento grave das linguas de aprendizaxe, situación de vulnerabilidade socieducativa, trastorno da comunicación e da linguaxe e trastorno de aprendizaxe e atención (**art.71**)

Segundo o artigo 73 entenderase por alumnos con NEE: aqueles que

requiren por un período da súa escolarización, ou ó longo de toda ela, determinados apoios e atencións educativas específicas derivadas de discapacidade ou trastornos graves de conduta.

Así pois, o alumnado que, nun principio, precisa apoio dos mestres/as de pedagogía terapéutica é o seguinte:

1º E.S.O.

Inicialmente necesitan apoio 11 alumnos/as:

- A.A.A. (1º ESO A): Alumno que flexibilizou en infantil e nun curso de primaria. Veu de Madrid hai un ano, con tarxeta de discapacidade permanente e sen diagnóstico. Dificultades na comprensión lectora, retraso lingüístico e medicado como TDAH. Ven con 3 AC (LC,LI,Matemáticas) aprobadas cun nivel cognitivo nas linguas de 2ºciclo de primaria e nas mates de 5º. Trae suspensas as ciencias. Exento este curso da LG Bo comportamento, sensible e fráxil, querido e integrado, se relaciona moi ben. Este curso terá AC en L.C.Mat.Xe/Hi.L.I. e Bio/Xeo.
- M.D.P.(1ºESO A): Alumno traballador con dificultades nas linguas (TEL) Ven con AC en (LC, LG e LI) Problemas de comprensión e expresión e cun moi bo comportamento. Este curso terá AC en L.C,Mat.L.I,L.G: e Bio/Xeo.
- I.T.B.(1º ESO A): Alumno repetidor con problemas de conduta e moita falta de hábitos de estudo. Non ten dificultade na comprensión de textos pero si na escrita debido a falta de traballo, vago. Moi mala caligrafía e ortografía. Na primaria apenas estivo escolarizado repetindo 1º. Veu con AC en todas as materias e tenos na secundaria en LC, LG,LI,Bi/xe.,Xe/Hi.e Matemáticas. Busca a atención individualizada Centro de acollida de conduta.
- G.T.B.(1º ESO A, desdobre): Alumna traballadora e gran lectora. Retraso madurativo e problemas visuales, discapacidade intelectual. TDAH. Ten recoñecida a discapacidade. Síndrome de Coffin Silis (CSS) Ven con AC en LC, LG, LI e Matemáticas; nesta materia é onde ten máis dificultades (3ºprimaria). Centro de acollida. . Este curso terá AC en L.C.Mat.L.I e LG. Moi ben integrada, desorganizada, simpática e pasa desapercibida. Non debuxa.
- J.G.C.(1º ESO B): Alumno repetidor procedente dun centro non adscrito que pasou a 1º ESO con AC en todas as materias cun nivel curricular de 1º primaria. Retraso madurativo.Ten graves problemas de comportamento. Busca a atención individualizada. Non ten límites, fai o que quere, sempre o defende a nai. Moi sobreprotexido, non marcado pola nai e con pouca autonomía. Dificultades para relacionarse cos demais. O

curso pasado pouco traballou con moitas faltas de asistencia. En Xuño somentes aprobou o AC de LI. Este curso continúa coas mesmas AC e cun profesor de apoio na aula ordinaria durante 18 horas.

- D.B.M.(1º ESO B) Alumna repetidora que veu no segundo trimestre (mediados de marzo) do curso pasado de Canarias con AC en LC e Matemáticas que non foron aprobados a súa continuidade pola inspección educativa. Problemas de conduta, vaga e mentirosa. Falta de hábitos de traballo e cunha boa comprensión lectora e expresión oral e escrita. Exenta de LG. Medicada por ansiedade e con condutas autolíticas. Centro de acollida de conduta. Este curso terá AC en Bio/Xeo e Mat.
- M.C: (1º ESO B- Desdobre) Alumno repetidor, estranxeiro sudamericano que veu o curso pasado a Lugo e éste trasladouse coa súa familia aquí. Ven con AC en LC, Mat e Bio/Xeo. Exento de LG. Ten falta de hábitos de traballo e cun baixo nivel curricular.
- A.M.B.(1º ESO C) Alumno con dificultades de aprendizaxe, ten dislexia. Pouco traballador e baixa autoestima. Ven de primaria con AC en LC,LG,LI e Matemáticas e tivo reforzos nas ciencias. Mellor no oral que na escrita. Nas linguas nivel de 1º ciclo de primaria e nas mates (3º primaria). Sufriu Bouling nun centro de primaria e o curso pasado abriuselle o protocolo de suicidio. Este curso terá AC en LC, LG, Bio/Xeo, Xeo/Historia e Mat.
- R.M.G: (1º ESO D) Alumno repetidor sen AC durante os cursos anteriores. Presenta dificultades na lectoescritura, no cálculo, no razonamento e na socialización.Ten recoñecido un grao de discapacidade desde o 11/04/2023. Interrumpe na clase, fai comentarios fóra de lugar, ás veces rise de xeito estridente sen motivo aparente, emprega un ton de voz elevado e ten un ritmo de traballo excesivamente lento. Falta de HH.SS. Neste inicio de curso apréciaselle un retroceso. Este curso terá AC en LC, LG, Bio/Xeo, Xeo/Historia, Mat e Tecnoloxía.
- M.S.R: (1º ESO D) Alumno repetidor e moi inmaduro. TDA. Moitas dificultades na comprensión lectora, no cálculo e no razonamento. Fillo único e moi protexido. Sempre recibiu apoios nos cursos anteriores e repetiu 2º primaria, chegou á ESO con AC e na secundaria tenas en LC, LG, LI, Bi/Xe., Xeo/Hi. e nas Matemáticas.

- K.J.P: (1º ESO D) Alumno pouco traballador. Na casa non ten hábitos de traballo e estudo. Tivo na primaria AC en todas as materias. Moita falta de interese. Bo comportamento. Este curso terá AC en LC, LG, LI, Bi/Xe., Xeo/Hi. e nas Matemáticas.

2º E.S.O.

Inicialmente necesitan apoio 5 alumnos/as:

- S.M.S.(2º ESO A): Alumna con poucas HH.SS., con carácter, bo comportamento e actitude. Operada ao ano e medio de macrocefalia, presenta válvulas e certo problema de mobilidade que implica unha certa lentitude nos movementos. Repetiu 3º primaria e con certas dificultades na aprendizaxe (especialmente no razoamento). Familia preocupada. Trae AC desde 4º primaria en Matemáticas e Xeografía e Historia. Superou con éxito 1º ESO .
- A.S.P.(2º ESO B): -Dificultades de comprensión, sobre todo, nas linguas. Problemas de razoamento e cunha baixa autoestima,TDAH. Repetiu 1º de Primaria. Pasou con suspensas en 5º primaria: LI, LC e LG, e trouxo pendentes de 6º de primaria: L.Castelá, L.Galega, L.Inglesa. Está en 2º ESO con Bio/Xeo suspensa. Este curso terá AC en L.C.L.G.L.IFis/Qui. e matemáticas.
- I.M.S.(2º ESO C): -Dificultades de comprensión, expresión e razoamento. TEA con retraso madurativo. Precisa reforzar a lectoescritura . Extrovertido e con HH.SS. Moi traballador e cunha moi boa actitude na aula. Veu con Acs nas linguas: (L.C, L.G.e L.I) e en matemáticas da Educación Primaria. Este curso terá AC en L.C.L.G.L.I.Matemáticas, Físi/Qui e Xeo/Hi.
- J.N.A.(2º ESO C desdobre):) Alumno repetidor, estranxeiro sudamericano que veu a finais do curso pasado de Sudamérica. Estivo os derradeiros catro anos pasados sen escolarizar. Exento de LG. Ten un baixo nivel curricular. Calado, triste e solitario. Non pregunta dúbidas pero traballa moi ben individualmente. Este curso terá AC en L.C.L.I, matemáticas e Física e Química.

- R.J.M.(2º ESOB desdobre): Alumno que pasou por I.L. con todas as materias suspensas de 1º ESO despois de habelo repetido. Curso pasado ingresado. Etnia xitana. Desde primaria con AC. Este curso terá en matemáticas

4. CONCLUSIÓN

A modo de conclusión para a programación gustaría destacar que esta programación pretende ser unha guía que oriente o traballo ó longo do curso escolar, non obstante, non se trata dun documento pechado, senón que poderei introducir as modificacións e achegas que sexan pertinentes á hora de levar á práctica estas actividades no quefacer diario. Ditas modificacións quedarán reflectidas na memoria final.

Tamén é importante remarcar que na actualidade o centro debe adaptarse ao nena/o, e non éste ao centro, porque como dicía **García Pastor**: *“O centro integrador é aquel que integra necesidades, non nenos”*.

O sistema educativo camiña cara á **“inclusión total”**. Así, autores como **Ainscow** ou **Stemberg** propoñen que *“débase chegar a unha participación total do alumnado con discapacidade”*.

ANEXOS

ÍNDICE DOS ANEXOS

- 1. ORIENTACIONES PARA PROFESORADO DE ALUMNADO CON TDAH.**
- 2. ORIENTACIONES PARA PROFESORADO DE ALUMNADO CON TEA.**

1. ORIENTACIONES PARA OS MESTRES/AS DE ALUMNADO CON TDAH (Trastorno de atención con hiperactividad)

Disposición física da aula:

- * Disposición por filas, reducindo ao máximo a colocación das mesas por grupos.
- * O profesor debe poder moverse con facilidade e ter acceso a todos/as os nenos/as.
- * Preto do mestre, afastado de xanelas e da porta da aula, para evitar distraccións visuais e auditivas.
- * Nos pupitres deben aparecer soamente os materiais indispensables para o traballo que se vaia a realizar.
- * Colocar á beira do alumno con déficit de atención modelos adecuados.

Presentación das explicacións:

- * Simplificar as instrucións sobre a tarefa e pedir ao neno que as repita.
- * Proporcionarlle antes da explicación unha listaxe de conceptos 'clave' para axudarlle a focalizar a atención e extraer a información principal.
- * Promover a súa participación activa:
- * Axudante na instrución, escribindo palabras ou ideas no encerado...
- * Motivalo para elaborar imaxes mentais, exporlle preguntas sobre estas imaxes a fin de asegurarse de que está a visualizar o material.
- * Actividades de xogo de roles dirixidas á aprendizaxe de concetos novos, acontecementos históricos, fenómenos sociais...
- * Exporlle preguntas frecuentes durante as explicacións e ofrecerlle retroalimentación inmediata das súas respostas.
- * Manter o contacto ocular frecuente.

- * Utilizar claves e sinais non verbais para redirixir a súa atención mentres continúa explicando.
- * Proporcionarlle a tutoría dun compañeiro que lle axude a revisar os conceptos fundamentais.
- * Permitirlle que explique os conceptos aprendidos a outro compañeiro máis lento ca el.

Realización de actividades:

- * Simplificar a instrución.
- * Establecer o tempo durante o cal o neno pode actualmente manter a súa atención centrada na tarefa. Reforzar e ir aumentando progresivamente o seu esforzo en lugar de rifarlle ou forzarlle por medios impositivos.
- * Segmentar as tarefas complexas en fases, marcar un tempo prudente para terminar cada fase, alabar ao estudante cada vez que acadase o obxectivo marcado e pedirlle que siga a continuación coa seguinte fase.
- * Evitar facer comentarios sobre as súas condutas de falta de atención. No seu lugar, fornecerlle claves verbais discriminativas que lle instiguen a reflexionar sobre a súa forma de comportarse: “lembras que é o que tiñas que facer? ou estás a terminar xa o teu traballo?”
- * Pasearse pola clase para comprobar que fai o alumno e favorecer a retroalimentación sen molestarse.
- * Baixar o listón de produtividade: é mellor que faga 4 exercicios ben que 8 mal.
- * Procurar que as actividades non sexan longas.

- * Cadernos de actividades con formato sinxelo. Sen debuxos non relacionados coa tarefa, incluíndo unha ou dúas actividades por páxina, deixando espazos en branco entre elas.
- * Ensinar e motivar ao estudante para que aplique as **autoinstrucións** ás actividades. Tratar de que mediante a **linguaxe autodirixida**:
 - 1) Se pare e considere que é o que ten na **Realización de actividades**: “que facer:” “cal é o problema?”.
 - 2) Xere posibles directrices de actuación: “cal é o meu plan?”.
 - 3) Autoobserve a súa execución: “estou a seguir o meu plan?”.
 - 4) Se autorreforce: “ben, esforceime moito e conseguín facelo ben”; ou que no seu caso desenvolva estratexias de afrontamento do erro:
“equivoqueime, a próxima vez irei máis amodo e pensarei mellor no que estou a facer”
- * A través do modelado do profesor, realización do neno con instrucións do modelo (guía externa manifesta).... Tamén role-play, reforzos, etc.

Organización:

- * Demostrar que se valora a orde asignada (5 minutos cada día para organizar pupitres, cadernos, andeis...).
- * Dar un premio cada día para a fila ou círculo de pupitres máis limpos e ordenados.
- * Utilizar a axenda de deberes para que os pais ou titores legais a asinen diariamente.
- * Estrutura externa que facilite o cumprimento das actividades de cada día en clase.
Un horario sistemático na parede máis visible da aula.

- * Explicar con antelación os cambios inesperados.
- * Utilizar claves visuais e auditivas para indicar que a tarefa vai terminar e vaise a comezar unha actividade nova. Manexar de forma rápida e organizada os cambios de actividade.
- * Implementar un sistema de puntos segundo parámetros de cantidade e calidade de traballo, a partir do nivel de execución do alumno neses momentos.

Comportamento:

- * Ser positivo e concreto. Explicar o que se desexa que faga o alumno e non o que non se desexa. Encomios específicos e non frases feitas de carácter xeral.

Ex. : Xan, estou moi contento porque estiveches quedo na túa mesa traballando nos problemas de matemáticas.
- * Lembrar de forma breve e concreta as normas. Tamén pedir ao alumno que explique as regras correctas de situacións concretas: antes de saír ao recreo, esixirlle que repase as regras de xogo cos compañeiros.
- * Implementar un sistema de reforzos negociados para premiar comportamentos axeitados e para condutas socialmente negativas: privación de privilexios, custo de resposta ou illamento. Se o alumno se marcha, explicar que ten dous minutos para ir ao illamento por si só ou se lle imporá un castigo máis serio, non continuar prestando atención durante o período de decisión. Evitar a forza física.

- * Servir de modelo e mediador nun método sistemático de solución de problemas para toda a clase:
1. **Pararse:** cal é o problema que temos?. Definir o problema especificamente procurando que toda a clase estea de acordo.
 2. **Bulebule de ideas sen xuízo crítico e pizarra:** que plans podemos seguir para solucionaralo?.
 3. **Pensando nas consecuencias:** cal é o mellor plan que podemos utilizar?, É xusto?. Colocar puntos positivos ou negativos en cada unha das posibilidades recollidas anteriormente, segundo estes criterios.
 4. **Subliñala e poñela en marcha:** cal das alternativas reúne máis aspectos positivos e menos negativos?
 5. **Valoralo:** como funcionou o noso plan?. Determinar se todos están satisfeitos. Se non, repete de novo o proceso.
 6. **Potenciar a participación e a responsabilidade.** Encargarlle tarefas sinxelas que posteriormente se irán facendo máis complexas.
 7. **Manter un estilo positivo de interacción.** Cando haxa que proceder á aplicación dun castigo, darlle outra oportunidade, procurar que teña éxito e encomiarlle por iso. Evitaremos que desenvolva a idea **Realización de actividades:** de que non pode acadar o éxito e que continuamente recibe críticas dos demais. Evitar que viva a clase con tensións e ofrecerlle apoio e afecto. Non poñelo nunca en evidencia diante dos demais

3. TRATAMENTO EDUCATIVO PARA O ALUMNADO TEA:

O tratamento educativo que se lle ofrece o alumnado TEA é importante que sexa personalizado, tanto en recursos como curricular e metodolóxico. É indispensable una sintonía de coordinación e colaboración entre o persoal docente, xunto cas familias e outros participantes na labor educativa tanto sexa directa coma indirectamente. Polo tanto, será necesario una atención educativa en varios niveis:

Alumado:

- a) A colocación na aula preto das fontes de información (persoal docente, encerado, etc.), tratando de evitar as fontes de distracción.
- b) Eliminación da hiperestimulación visual (excesos de debuxos, mapas, etc.), evitando que sexan elementos de distracción.
- c) Uso dun horario individual onde figuren, de forma visual, a área ou materia que se imparte.
- d) Rexistro na axenda de tarefas que ten que facer e dos materiais que precisa, establecendo garantías de coordinación entre o centro e a familia.
- e) Apoio visual claro e coherente clarificando as explicacións.
- f) Uso de pautas común para todos os profesionais.
- g) Uso axeitados dos recursos TICS como apoio visual e motivador, facilitando o proceso cognitivo.
- h) Uso de explicacións adaptadas ao seu nivel de desenvolvemento e estratexias de encadeamento cara atrás.

- i) Desenvolvemento de habilidades motoras tanto finas coma grosas, utilizadas para o desenvolvemento de actividades funcionais apropiadas á súa idade.
- j) Desenvolvemento de habilidades de organización independente e outros comportamentos que son a base do éxito en aulas de educación ordinaria (realizar tarefas de forma independente, seguir instrucións grupais, pedir axuda, etc.)
- k) Reforzamento dos seus puntos fortes do alumnado TEA, fomentando a súa autoestima e a consideración por parte dos profesores e compañeiros.
- l) Un currículo que potencie o desenvolvemento das funcións cognitivas facilitando o acceso ao mundo social.
- m) Vixilancia e atención que hai que prestar a posibles situacións de abusos, acoso, etc.

Profesorado:

Todo o profesorado, xa sexa titor coma o resto do equipo docente, debe ter un bo coñecemento da realidade do alumno con TEA e das orientacións que figuran no seu informe psicopedagóxico para deseñar unha orientación educativa orientada á promoción das aprendizaxes necesarias para a comunicación, interacción social e desenvolvemento curricular.

O profesorado titor, coa colaboración do departamento de orientación, debe actuar como nexo na coordinación do equipo docente do centro, do persoal non docente e da familia, que deberán ser informados de todos aqueles aspectos e pautas de actuación que inflúan no adecuado desenvolvemento do alumno. Do mesmo xeito, o departamento de orientación en colaboración co profesorado deberá velar polo seguimento permanente da intervención educativa.

Aula:

A aula é o espazo por excelencia para intervención educativa, onde conviven, enriquecéndose, a atención á diversidade e a inclusión educativa. Polo tanto, a atención dentro da aula ao alumnado TEA debe de considerar:

- a) Ofrecer un ambiente moi estruturado, predicible e fixo, onde o neno saiba en todo momento o que vai acontecer.
- b) As estratexias comunicativas que utiliza, os aspectos que se queren traballar e as axudas que precisa, potenciando ao máximo a autonomía persoal.
- c) Distribución do espazo en distintas zonas onde estean claras a actividade que se vai desenvolver. Si é necesario,, creárase un espazo libre de distraccións para realizar as súas tarefas.
- d) Proporcionar ou anticipar indicacións axeitadas e comprensibles do que vai acontecer.
- e) Promoción de valores de convivencia, comprensión e respecto polas diferenzas e colaboración no grupo/clase.
- f) Utilización de estratexias baseadas na aprendizaxe sen erro, motivadoras e que eviten a dependencia excesiva.
- g) Redución ou eliminación dos elementos de distracción, procurando un ambiente de traballo que facilite a concentración.
- h) Utilización dunha linguaxe clara, precisa sen uso do dobre sentido, sentidos figurados ou ironías. As broma deberán ser traballadas con anterioridade.
- i) Axuda permanente por parte do profesor titor na organización das tarefas, así como a organización da axenda e dos materias que procure para a realización de cada tarefa, sempre en colaboración coa familia.
- j) Uso de esquemas e mapas conceptuais como apoio as explicacións.
- k) Presentación da tarefa unha vez acadada a atención do alumno.

- l) Utilización de estratexias de moldeamento por parte do profesorado, coidando o encadeamento das situacións ou propostas de aprendizaxe.
- m) Descomposición de actividade en pequenos ítems, con apoios visuais que informen dos pasos que cómpre facer para realizar a tarefa.
- n) Uso de sinais acústicos e visuais para a estruturación dos tempos na aula.
- o) Atención aos problemas no proceso sensorial, tanto por hipersensibilidade como por hiposensibilidade ou por dificultades na integración da información sensorial.
- p) Garantía da comprensión das ordenes e normas xerais da aula.

Centro docente:

O centro docente ten que entender o tratamento do alumnado con TEA, así a estrutura organizativa debe favorecer o desenvolvemento autónomo do alumnado, tanto no referente os espazos, tempos, etc. Así, debemos ter en conta as seguintes recomendacións:

- a) Visitas aos distintos espazos do centro.
- b) Visitas previas ás novas dependencias, tanto nos cambios de centro docente coma nos cambios de aula.
- c) Preparación dos tempos de lecer dos cambios de clase, con estratexias coma: □
Identificar que dificultades pode ter nos recreos e cambios de clase.
 - Usar a figura de un compañeiro ou compañeira titor, mesmo do círculo de amigos ou amigas.
 - Potenciar unha figura de referencia que lle axude a comunicar as súas dificultades.
 - Participación de persoas adultas que lle ensinen a xogar e as regras do xogo.

- Propoñer alternativas para os recreos, tendo en conta os seus intereses e necesidades.
- d) Preparación de saídas culturais, visitas e excursións.

MESTRAS ESPECIALISTAS EN PEDAGOXÍA TERAPÉUTICA

BLANCO BLANCO, MARÍA ANA

DURÁN MARIÑO, CARMEN

Novembro 2023